

земи, доста малко; такива сж напрімър околитѣ: Овчехлъмска, Ново-Загорска, Сейменска и пр., въ които и срѣдствата за развъжданieto му сж крайно недостатъчни. Други пъкъ, които по относителното количество на едрия добитѣкъ стоятъ доста ниско, по отношение на обработвающитѣ се въ тѣхъ земи иматъ го повече отъ достатъченъ, а така сжщо и достатъчни срѣдства за развъжданieto му; такива околии сж: Видинска, Кудска, Вратчанска, Босилеградска, Кюстендилска, Берковска, Габровска, Искрецска, Софийска, Трънска, Брѣзничка и много други. Най-послѣ, има околии, които или и по третѣ категории отношения се намиратъ въ условия еднакво благоприятни, като Свищовска, Никополска, Ломска, Фердинандовска, Самоковска и пр., т. е. околии, които иматъ едрия добитѣкъ по отношение на населението и обработвающитѣ се земи достатъченъ, а така сжщо и достатъчни срѣдства за развъжданieto му, или въ еднакво неблагоприятни — Пловдивска, Ст.-Загорска, Орѣховска, и други: или, най-сетне, благоприятни въ отношение на населението и обработвающитѣ се земи, а оскѣдни въ срѣдствата за развъжданieto му. Къмъ послѣдната категория принадлежатъ околитѣ: Кеманларска, Аккадънларска, Куртъ-Бунарска, Къзълъ-Агачска, Ново Пазарска, Сейменска и пр. Всичко това показва, че развъжданieto на едрия добитѣкъ въ разнитѣ мѣста на Княжеството е поставено въ доста не еднакви условия: въ нѣкои околии то съставлява, до нѣгдѣ, отдѣлна и толкова независима отъ земледѣлието отрасль въ поминака на населението, като напрімър коневѣдството въ околитѣ Куртъ-Бунарска, Аккадънларска, Свищовска, Никополска, Добричка и Балчикска, отъ гдѣто излизатъ и най-добритѣ коне, особено въ първитѣ двѣ околии които сж извѣстни подъ името „дем-ормански“, а въ други — развъжданieto на едрия добитѣкъ има значенie прѣимущественно на двигателна сила въ обработване на земледѣлието.

Разгледани окръжитѣ по относителното количество едрия добитѣкъ се оказва, че пръвъ въ това отношение е Силистренский окръгъ — 100.5 глави на 100 человекъ, а послѣденъ — Видинский — 42.6 гл. на 100 жители. Въ окръжитѣ: Бургаский, Варненский, Шуменский, Разградский, Руссенский, Свищовский, Плъвенский, Вратчанский и Ломский, отношението на едрия добитѣкъ къмъ населението съставлява 70 и повече глави на 100 человекъ; въ Сливенский, Ст.-Загорский, Хасковский, Пловдивский, Кюстендилский, Софийский, Ловченский и Търновский — се колебае мѣжду 50 и 70 гл., а въ останалитѣ четири окръга: Видинский, Севлиевский, Трънський и Т.-Пазарджикский — по-малко отъ 50 гл. на стотѣ жители. Първитѣ десетъ окръга, както виждаме, заематъ источната прибрѣжна ивица на Княжеството, Делиорманската възвишенность и Крайдунавската равнина; ще рѣче, прочее, че въ тѣзи части на България, въ развъжданieto на едрия домашенъ добитѣкъ, при всичко че срѣдствата за тѣзи цѣль неособенно благоприятствуватъ, се глѣда, не само като на производител на двигателната сила въ обработване земледѣлието, но до нѣгдѣ и като на отдѣленъ отрасль въ поминака на населението. За да можежъ обаче да сждимъ, до каква стъпенъ скотовѣдството въ въпроснитѣ десетъ окръга, а така сжщо и въ останалитѣ други, и при това на кой именно добитѣкъ — конетѣ или рогатий, развъжданieto има отчасти значенie и на специаленъ отрасль въ поминака на населението, нека разгледаме скотовѣдството въ всѣки родъ добитѣкъ отдѣлно.